

ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΕΝΟΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Στά παλιά χρόνια διάφοροι καλόγεροι του 'Αγίου Όρους έξαινοσαν και περιήρχοντο διάφορα μέρη της 'Ελλάδος, για να συλλέξουν έρωμούς για το μοναστήρι τους. Ένας απ' αυτούς, όνοματι Γρηγόριος — ο Σνακίτης, μάς άφησε κι ένα ποίημα σχετικώς, απεικονιμένο άπασι τοίς εὐσεβείσιν Χριστιανούσιν. Το ποίημα αυτό το όποιο χρονολογείται από του 1810, έχει κατά λέξιν ως έξης:

'Ελεος δώστε αδελφοί εν τῷ μοναστηρίῳ
πὸν οἱ πατέρες πάντοτε δουλεύουν ἐν Κυρίῳ.
'Εκεῖ ὅπου εὐρίσκονται ἅπαντες καθ' ἡμέραν
δέησιν κάμνουν ἐκτενωῶς νυκτὸς καὶ ἁψ' ἑσπέρας.
Νὰ σᾶς φυλάττῃ ἡμέρις τέκνα καὶ τοὺς πατέρας
καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς ὁμοῦ καὶ τὰς μητέρας.
Πὸν κατοικοῦν στήν ἔρημον μετὰ σκληραγωγίας
καὶ δέχονται ἀπ' τοὺς Ἀραβὰς μυριάς τυραννίας.
'Όσοι παρέχουν εὐμενῶς σ' αὐτοὺς τοὺς δεινίτας
δοίους τε καὶ ἀσκητὰς καὶ τοῦ Κυρίου θύτας,
ἀνταποδίδει ὁ Θεὸς διὰ αὐτῶν προσεβείας
τὸν εὐσεβῶν χριστιανῶν ταῖς χάριταις μυριάς.
'Όστις δὲ θέλει νὰ σωθῇ ἄς μὴν ἀκηδιάσῃ, (*)
ἄς δώσῃ πλοῦτον περισσὸν κί' ἄς μὴν τὸν

(λογαρίσῃ).

Δώσατε ἅπαντες ἐδῶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ
ἵνα ἀξιωθείτε ζωῆς τῆς αἰωνίῳ.

Καθὼς δὲ φαίνεται ἀπ' τὸ ἴδιο κατὰσχηθ, για ένα σαρανταλείτουρογ ή τιμή ήταν τότε 10 γρόσια, για μιὰ ἐπρόθεσις 5 γρόσια και για μιὰ λειτουργία ή για μιὰ παράκλησι 10 παράδες.

(1) ἀμελήσῃ.

χτηνε με ἐκδηλώσεις λατρείας.

'Ο Νικόλαος Καντοίνης ήταν ἀνωστήματος ὑψηλοῦ καὶ ἐπιβλητικοῦ. 'Ο βιογράφος του λέει ότι ήταν «ώραιοσ ἄνθρωπος, εὐ-σαρκος, ροδόχρους, φιλόκαλος και φιλάρεσκος». Του άρεσε ή ή καλοπέρασι. 'Ηταν πολὺν τολμηρός, ἀντρέιος και τρομερὰ εὐλαβητής. 'Η φιλανθρωπία του ἔμεινε παροιμιώδης στή Ζακύνθο.

'Η ἔξωτερική του εμφάνισις ήταν περιέργη. 'Εν πρώτοις ἔκοβε τὰ μαλλιά του και τὰ ἐχτένε ἐγνακωπορεπῶς. Ντυνότανε πολυτελέστατα. 'Εβαζε μυροδιές. Τὰ ράσα του ήταν μεταξωτὰ και κοντὰ, για νὰ φαίνονται ή μεταξωτὲς κάλτσες του και ή ἀσημένιες καλτσοδέτες του ! Δὲν ἠθελε νὰ φορῇ καλυμμαῦχι, ἀλλὰ καπέλλο με πλατὺ γυρο-. Φαινότανε σὺν εἶδος 'Ισανοῦ ἱεπότη του Μεσαίονος, ή Φλαμανδοῦ ζωγράφου τῆς Ἀναγενήσεως. 'Εν τούτοις, ὁ λάος τὸν ἐσέδετο για τὴν καλοσύνη του και τὸν πατριωτισμὸ του.

Τὴν ἐκκλησία ποῦ ἐλειτογορδσε, ὁ παπὰ-Καντοίνης, τὴν ἐστόλιζε πολυτελῶς, με πολλὰ κερὰ και τεχνητὰ λουλοῦδια. Δὲν τοῦ ἄρεσε καθόλου ή βυζαντινὴ ψαλτικὴ και ή βυζαντινὴ ἀγιογραφία. Στὴν ἐκκλησία του οἱ ψάλτες ἔψελναν τετραφωνία και τοὺς συνόδευε πολλὲς φορές ὁ ἴδιος, γιατί ἐλεγε και μελωδική φωνή. 'Όλες του ή λειτουργίες ήταν μεγαλοπρεπεῖς και τὸ Κυριακάτικο κήρυγμα του γεμάτο ἔμπνευσι και ποίησι.

'Ο Καντοίνης ὑπέθεξε ὁ δημοφιλέστερος ζωγράφος και ἀγιογράφος τῆς Ζακύνθου. 'Αν και ήταν τεχνίτης κατώτερος τοῦ Κουτουζι, ἐν τούτοις οἱ Ζακύνθιοι προτιμοῦσαν τὴς διέξ του εἰκόνας για τὴς ἐκκλησίας ή τὰ εἰκονοστάσια τῶν σπιτιῶν των. Σχεδὸν δὲ σὲ όλες τὴς ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου ὑπάρχουν ἔργα του.

'Ακολούθησε τὴν 'Ιταλικὴ ζωγραφικὴ σχολή, και μερικὰ κεφάλια ἁγίων εἰνε-ἀξιοθαύμαστα. Μοναδικὸς ήταν στήν προσωπογραφία και πετύχαινε πολὺν τὴν ὁμοίότητα. Για τοῦτο ἐκέρδιζε ἀρεκτὰ, ζωγραφίζοντας τοὺς διαφόρους εὐγενεῖς και πλουσίους τοῦ τόπου. Τὰ κέρφη του ὁμοσ ὁ Καντοίνης τὰ μοίραζε στοὺς φτωχοῦς.

'Ο Νικόλαος Καντοίνης ἀπέθανε στὴς 25 'Απριλίου 1834, εὐχαριστημένος γιατί ἔζησε νὰ ἰδῇ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς ἀγαπημένης του 'Ελλάδος. Τὰ μόνα χρήματα ποῦ τοῦ βρέχαν ἐπάνω του ἴταν πένθαινε ἴσαν 14 φράγκα !...

Ο ΠΑΛΛΙΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

Ο ΛΑΖΑΡΟΣ ΣΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ

'Η μασκαρατές τῶν παιδιῶν. Μαχαιρία, κευδούνικα και χαντζάρια. 'Ο «Μπαϊραχτζάρης» και ὁ «Ντουρτζούης». Τὰ πεσέσια τῶν νοικοκυράδων. 'Η κατάρες τῶν «Λαζάρων». Μιά παλιά Βυζαντινὴ ἐκκλησία. 'Ο θυματευργὸς σταυρὸς, κ.τ.λ.

Κατὰ τὴν ἔορτη τοῦ Λαζάρου, τὴν παραμονὴ δηλαδὴ τῶν Βαίων, στὸ Ἀργυροκαστρο τῆς 'Ηπείρου μαζεύονται ἅλα τὰ παιδιά και περὶφέρονται ἅλα τὰ σπῖτα τῆς πόλεως για ν' ἀναγγεῖλουν τὴν ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου.

Εἶνε ὅλοι μασκαραμένοι, και προχωροῦν συντεταγμένοι στρατιωτικῶς. 'Ετσι γυρίζουν ὄχι μόνον στὰ σπῖτα τῆς πόλεως, ἀλλὰ και σ' αὐτὰ ἀκόμη ποῦ βρίσκονται πολὺ ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

'Επίσης ἀματώνονται με διάφορα ὄπλα, γιαταγάνια, μαχαιρία, χαντζάρια, και... κουνούνια.

Μπροστὰ πηγαίνει ὁ «Μπαϊραχτζάρης», ἔκεινος δηλαδὴ ποῦ κρατῆει τὴν σημαία, κατάρστος ἀπὸ κουνούνια και με μιὰ μεγάλη ἐπάλα» στὸ χέρι.

Πίσω ἀπὸ αὐτὸν ἔρχεται ὁ «Ντουρτζούης», ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἔχει κρημασμένα ἅλα τὸν λαοῦ του και ἀπὸ τὴ μείση του, διάφορα ρούτλια και κουνούνια και κρατῆει στὰ χέρια του ἕνα χαντζάρι.

'Επειτα ἔρχονται στὴ σειρά ὅλοι οἱ ἄλλοι κουνιπουράδες και κουνουνοφόροι.

Στὸ τέλος ἀκολουθοῦν δὺο παιδιά, ποῦ ὑποκρίνονται τὸ «ἐγέρῳ» και τὴν «ρημά».

Μπροστὰ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς πηγαίνει ἡ «ἐνέφι» με τὸν «γαμπρὸν».

'Ετσι ή περιέργη αὐτὴ πομπὴ γυρίζει ὅλη τὴν πόλι και ἔπειτα πηγαίνει ἔξω στὰ περίχωρα.

Ἀν μιὰ ὁμάς Λαζάρων συναντήσῃ στὸ δρόμο ἄλλη ὁμάδα, τότε μετὰξὺ τῶν δύο ὁμάδων ἀρχίζει ἄγρια συμπλοκή, ή ὅποια πολλές φορές καταλήγει και σὲ συμπλοκή, γιατί δὲν ἐπιτρέπεται στὴ φιλοτιμία τῆς μιᾶς ὁμάδος ν' ἀρῆσῃ νὰ περάσῃ ή ἄλλη πρώτη.

'Όταν οἱ «Λαζάρου» φθάνουν μπρὸς στὰ σπῖτα, στὰ ὅποια πρόκειται νὰ ποῦνε τὸ «Λαζάρου», ἀρχίζουν νὰ χτυπᾶνε τὰ κουνούνια δαμονιωδῶς και νὰ σαλεύουν ἀπειλητικὰ τὰ χαντζάρια τους και τὰ γιαταγάνια τους.

'Επειτα τραγουδᾶνε τὸν Λάζαρο και καταλήγουν με τὴν ἀποστορφή:

Σᾶς εἶπαμε τόσα καλά,
για νὰ μᾶς δώσετε ἀγὰ, κ.λ.π.

'Η νοικοκυρὲς τοὺς δίνουνε τότε τίμη μοναγὰ ἀγὰ, ἀλλὰ και διάφορα ἄλλα φαγώσιμα και ἔρηρα φρούτα.

'Αλλοίμονο ὁμοσ και τρις ἀλλοίμονο στὴ νοικοκυρὰ ἔκεινη ποῦ θὰ τοῦμησῃ νὰ μὴ δώσῃ τίποτε.

Οἱ «Λαζάρου» τότε κάνουν τόσο θόρυβο, χτυπῶντες ἀποδοκιμαστικῶς τὰ κουνούνια τους, ὥστε ἀναστατώνεται τὸ χωριὸ ὅλοκληρο.

Ἐκτὸς ὁμοσ αὐτοῦ λένε και διάφορα τραγούδια κατάρας και ἀποδοκιμασίας:

'Αλειπὸ νὰ φῆν τὴς κότες σου,
μποῦφες τὰ κοποῦλια,
νὰ μὴ βρεθῇ στὸ σπῖτι σου,
ἀγῶ, παρὰ φειδίσι, κ.λ.π.

Συγχρόνως δὲ χτυποῦνε παρσαστῆς τῆς πόρτας με τὰ μαχαιρία τους, ὡς ὅτου ἀναγκάζεται ή νοικοκυρὰ νὰ τοὺς δώσῃ κάτι.

Στὸ χωριὸ Λαμποβο τῆς Βορείου 'Ηπείρου, ὑπάρχει ἕνας ναὸς Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ὁ ὁποῖος, καθὼς λένε, χτίστηκε στοὺς χρόνους τοῦ 'Ιουστινιανοῦ. 'Ο ναὸς αὐτὸς εἶνε γεμάτος Βυζαντινὲς εἰκόνας, φυλάγεται δὲ σ' αὐτὸν και ἕνας μικρὸς σταυρὸς ἀπὸ τιμιο ἔξλι.

Στὸ μικρὸ αὐτὸ σταυρὸ, οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας Ἀργυροκαστροῦ, ἀνεξαρτήτως φιλῆς και θρησκευόμενος, ἀποδίδουν μεγάλη λαματική και θαυματουργὸ δύ-αμ.

Γι' αὐτὸ, ἅμα πέσουν ἀρρόστικες στὰ χωριά ή ἔρητη περίοδος ἀνομβρίας ή γίνῃ ἐπιδρομὴ ἀκρίδων, και κάθε εἶδος θεομηνία, ἐπι-καλοῦνται τὴ θαυματουργὸ του προστασία.

Και τρέχουν Χριστιανοὶ και Τουρκαλβανοὶ και τὸν προσκυνοῦνε, δταν δὲ ὁ ἠγούμενος τῆς ἐκκλησίας κἀνν περιουδεῖς με αὐτὸν, ἀνοῖ-κονται τὰ σπῖτα τους και τὸν δέχονται με τὴν ἴδια προθυμία και εὐ-λάδεια και οἱ Ἕλληνας και οἱ Μουσουλμάνοι τῆς περιφερείας.

Στὸν ναὸ λοιπὸν αὐτόν, οἱ «Λαζάρου» τοῦ Λαμποβῶν και τῆς περιφερείας ἀφιερώνουν τὰ πρώτα ἀγὰ, τὰ ὅποια δὲ μαζεύουν, γυρί-ζοντας τὰ σπῖτα τῶν χωριῶν και ψάλλοντες τὸν Λάζαρο.

